

KONTROL EDİLEMEZLİK TOLERANSI ÖLÇEĞİ: TÜRKÇE GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Şengül TOSUN ALTINÖZ, Uğur Doğan, Ali Ercan ALTINÖZ, Halil ÜZMEZ

ÖZET

Hayat tamamen kontrolümüz dışında kalan durumlarla doludur. Yine de, bazı insanlar bu kontrolsüzlükten diğerlerinden daha iyi tahammül edebiliyor gibi görünüyor. Bugüne kadar, çok az araştırma, insanların yaşamın kontrol edilemezliği (yani kontrol edilemezlik toleransı) hakkında ne hissettiklerini anlamaya odaklanmıştır. Belirsizlik hoşgörüsüzlüğü, algı ve kontrol düzeyi, öğrenilmiş çaresizlik ve din ve maneviyat, iyimserlik ve karamsarlık, farkındalık ve sıkıntı toleransı gibi küresel inançlar da dahil olmak üzere diğer ilgili yapılardan ayırırken kontrolsüzlüğün toleransını tanıtır ve açıklar.

Araştırmanın amacı, Hay ve diğerleri (2021) tarafından kontrol edilemezlik toleransını ölçmek için geliştirilmiş olan “Tolerance of Uncontrollability Questionnaire”in (Kontrol Edilemezlik Toleransı Ölçeği) Türkçe psikometrik ölçümlerini gerçekleştirmektir. Bu doğrultuda Kontrol Edilemezlik Toleransı Ölçeği’nin psikometrik ölçüm çalışmaları yapılmıştır.

Çalışmanın amacına uygun olarak 278 kişiden veri toplanmıştır. Katılımcıların 244 kişisi klinik olmayan üniversite öğrencisi, 34 kişisi psikiyatri polikliniğine başvurmuş tanı almış hastalar oluşturmaktadır. Katılımcıların 163’ü kadın, 112’si erkek iken 3 katılımcı cinsiyetini belirtmemiştir. Katılımcıların yaşları 18-73 arasında değişirken yaş ortalaması 23.5 ± 8.36 ’dur.

Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA’nın sonucunda bütün maddeler anlamlı çıkmış ve uyum değerleri kabul edilebilir olduğu görülmüştür ($X^2=347.221$; $sd=146$; $X^2/sd=2.38$; $RMSEA= 0.07$ [0.06-0.08]; $CFI=0.93$; $TLI=0.92$). Uyarlanan ölçeğin geçerliğini belirleyebilmek için iç tutarlılık formüllerinden cronbach alpha formülü hesaplanmıştır ve 19 maddelik ölçeği iç tutarlılığı 0.93 olarak bulunmuştur. Ölçeğin klinik grup ve klinik olmayan grup arasındaki ölçümünün değişip değişmediğinin belirlenmesi için “Ölçüm Değişmezliği” analizi yapılmıştır. Analizde “Biçimsel değişmezlik, Metrik değişmezlik, Skalar değişmezliği” değerleri karşılaştırılmıştır. Biçimsel değişmezlik ile metrik değişmezlik arasında, metrik değişmezlik ile skalar değişmezlik arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bu bulgulara ölçeğin klinik grup ile klinik olmayan grup arasında ölçümün değişmediği her iki grup içinde kontrol edilemezliği ölçtüğü söylenebilir.

Uyarlanan ölçeğin psikoloji çalışmalarında literatüre katkı sağlayacak bir ölçek olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kontrol edilemezlik toleransı, doğrulayıcı faktör analizi, ölçme değişmezliği sanal

Keywords: Tolerance of uncontrollability, confirmatory factor analysis, measurement invariance.

Tosun Altınöz, Ş., Doğan, U., Ercan Altınöz, ve Üzmez, Halil (2023). Tolerance of Uncontrollability Questionnaire: Turkish Adaptation and Psychometric Evaluation in Clinical and Non-Clinical Samples. *Cognitive Therapy and Research* . <https://doi.org/10.1007/s10608-023-10450-0>

KONTROL EDİLEMEZLİĞE TOLERANS ÖLÇEĞİ

Lütfen aşağıdaki maddelerin karşısında bulunan ve maddelere ne kadar katıldığınızı gösteren sayılardan size en uygun olanını işaretleyiniz. **(1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Biraz katılmıyorum, (4)Ne katılıyorum ne katılmıyorum (5) Biraz katılıyorum (6) Katılıyorum (7) Kesinlikle katılıyorum** anlamına gelmektedir. Doğru ya da yanlış cevap yok.

1.Sonucunu kontrol edemediğim şeyleri dert etmem.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
2.Hayatın nasıl geliştiği üzerinde tam kontrole sahip değilim ve bu benim için sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
3.Bana ne olduğunu her zaman kontrol edemem ve bu sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
4.Hayatın kontrol edilemezliğini kabul ediyorum.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
5.Kontrol edemediğimiz şeyleri kontrol etmeye çalışmaktan vazgeçmek önemlidir.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
6.Hayatın kontrol edilemez olduğu bir gerçektir.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
7.Hayatı kontrol etmek genellikle zordur ve bu benim için sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
8.Bazen bazı şeylerin benim kontrolüm dışında olması sorun değildir.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
9.Her şey nasıl olursa öyle olacak ve bu sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
10.Kontrolü bırakmam gerektiğinde genellikle umursamam.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
11.Bir şeyleri kontrol edememek beni çok fazla rahatsız etmez.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
12.Hayattaki birçok şey kontrolümün dışında ve bu sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
13.Gelecekte ne olacağı üzerinde kontrol sahibi olmamak genel olarak benim için sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
14.Hayattaki şeyleri her zaman kontrol edemem ve bu sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
15.Kontrol edilemezliğe karşı toleranslıyım	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
16.Birşeyin olacağı varsa olur.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
17.Hayatta bazı şeyler kontrol edilemez ve bu benim için sorun değil.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
18.Kimse hayatı üzerinde tam kontrol sahibi değildir ve bu sorun değil	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦
19.Kontrolüm dışında gelişen olaylardan çok rahatsız olmam.	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦

